

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра ортопедичної стоматології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан стоматологічного факультету
Євген КОСТЕНКО
«15» березня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОПЕДЕВТИКА ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Освітня кваліфікація	Магістр стоматології
Професійна кваліфікація	Лікар-стоматолог
Освітня програма	Стоматологія
Статус дисципліни	Нормативна
Мова навчання	Українська

Ужгород 2023

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Пропедевтика ортопедичної стоматології» для здобувачів **другого (магістерського) рівня** вищої освіти галузі знань **22 Охорона здоров'я спеціальності 221 Стоматологія** освітньої програми **Стоматологія** студентів 2 курсу стоматологічного факультету.

Розробники: **Костенко Є. Я.** – д.мед.н., професор, декан стоматологічного факультету, професор кафедри ортопедичної стоматології;

Костенко С.Б. – д.мед.н., доцент, завідувачка кафедри ортопедичної стоматології;

Стецик М.О. – старший викладач кафедри ортопедичної стоматології;

Стецик А.О. – старший викладач кафедри ортопедичної стоматології;

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **ортопедичної стоматології**

Протокол № 1 від «16» лютого 2023 р.

Завідувач кафедри Світлана КОСТЕНКО

Схвалено науково-методичною комісією стоматологічного факультету

Протокол № 7 від «20» березня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії Оксана КЛІТИНСЬКА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	2	
Кількість модулів – 3	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання (1-й/2-й семестр): аудиторних – 2,1/2 самостійної роботи студента – 1,2/1,4	III	IV
	Лекції:	
	4 год.	6 год.
	Клінічні:	
	36 год.	32 год.
	Самостійна робота:	
Вид підсумкового контролю: підсумковий	Самостійна робота:	
Форма підсумкового контролю: диференційований залік	20 год.	22 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Пропедевтика ортопедичної стоматології» є професійне формування поняття про зміст, організаційні принципи стоматологічної допомоги, методи діагностики та методики лікування, які застосовуються в клініці ортопедичної стоматології, а також використання майбутнім лікарем-стоматологом надбаних спеціальних фахових компетентностей з дисципліни при подальшому вирішенні клінічних задач, що передбачає предметну інтеграцію з ортопедичною, терапевтичною, хірургічною, дитячою стоматологіями та ортодонтією, оволодіння та відпрацювання на фантомах практичних навичок.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Пропедевтика ортопедичної стоматології» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність – це здатність розв’язувати складні задачі та проблеми галузі охорони здоров’я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності та/або у процесі навчання, передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності
- ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
- ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним
- ЗК 11. Здатність працювати в команді
- ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

- ФК 1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані
- ФК 2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень
- ФК 3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани
- ФК 5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області
- ФК 7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями
- ФК 8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції
- ФК 9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області
- ФК 12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології
- ФК 14. Спроможність ведення нормативної медичної документації
- ФК 15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації
- ФК 16. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛЮ

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Пропедевтика ортопедичної стоматології» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 04 Латинська мова та медична термінологія
- ОК 07 Загальна та оральна біологія
- ОК 09 Медична хімія
- ОК 10 Біологічна та біоорганічна хімія
- ОК 12 Анатомія людини
- ОК 13 Гістологія, цитологія, ембріологія

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Стоматологія», вивчення навчальної дисципліни «Пропедевтика ортопедичної стоматології» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій	ПРН 14
Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності	ПРН 19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Пропедевтика ортопедичної стоматології»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання.	ПРН 1
Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу	ПРН 2
Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні), пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань	ПРН 3
Визначати остаточний клінічний діагноз, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи	ПРН 4
Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами	ПРН 8
Визначити тактику ведення стоматологічного хворого за соматичної патології шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами	ПРН 10

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Видами навчальної діяльності здобувачів освіти відповідно до навчального плану є:

- 1) лекції – розкривають проблемні питання відповідних розділів стоматології;
- 2) практичні/клінічні заняття - обговорення теми заняття з використанням наочних посібників та муляжів, стоматологічного обладнання та інструментарію; відпрацювання студентами стоматологічних маніпуляцій під час заняття на фантомах чи діагностичних моделях; проведення аналізу діагностичних моделей та інших додаткових видів обстеження; вирішення ситуаційних задач, що мають клінічне спрямування, а також вирішення тестових завдань.
- 3) самостійна робота студента – опрацювання навчального матеріалу, підготовка до лекцій та практичних/клінічних занять. Індивідуальне опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури професійного спрямування чи електронних інформаційних ресурсів.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- індивідуальна теоретична співбесіда (опитування) на клінічних/практичних заняттях;
- тестовий контроль відповідно до етапів заняття (формат А);
- виконання індивідуальних та групових теоретично-практичних завдань під час клінічних занять та самостійної роботи;
- вирішення типових ситуаційних задач відповідно до етапів заняття;
- контроль та корекція рівня професійних вмінь та навичок;
- поточний контроль;
- модульний контроль;
- підсумковий контроль (диференційований залік).

Викладання дисципліни забезпечується наступними методами:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) за джерелом інформації:

а) вербальні (словесні): лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), пояснення, розповідь, бесіда;

б) наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);

в) практичні (застосування знань, набуття та закріплення умінь і практичних навичок (зняття анатомічних відбитків альгінатною відбитковою масою, функціональних відбитків С-силіконовою відбитковою масою, відливання діагностичних та комбінованих гіпсових моделей, моделювання анатомічної форми різних груп зубів, препарування штучних зубів під різні види вкладок та моделювання їх воскових репродукцій);

2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;

4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою й інтернет-ресурсами; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- навчальні дискусії;
- інтерактивні та інноваційні методи навчання (кейс-метод);
- створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості (заохочення до наукових публікацій або участі у олімпіаді з дисциплін серед ВНЗ України, студентських конференціях).

Максимальна ефективність навчання досягається за умови системного поєднання даних методів.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти відбувається відповідно до:

- Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»
<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>;
- Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті
<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5952>;
- Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»
<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11070> з дотриманням норм академічної доброчесності відповідно до Положення про академічну доброчесність в Ужгородському національному університеті <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/12223>.

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти включають поточний і підсумковий контроль знань навичок здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на кожному практичному занятті відповідно до календарно-тематичного плану.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, вміння самостійно опрацьовувати текстовий масив інформації, осмисливши зміст теми, а також публічне представлення індивідуального завдання чи презентація певного матеріалу.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, виконання завдань для самостійного опрацювання, в т.ч. ситуаційних задач.

Форми поточного контролю:

- індивідуальне усне опитування за теоретичними питаннями на основі рекомендованої літератури, що включені до методичних розробок з відповідних тем;
- ситуаційні задачі за тематикою практичного заняття (аналіз інтраоральних фотографій, опис клінічних ситуацій поданих у вигляді усного, текстового чи графічного матеріалу, розшифрування ортопантограми чи томограми);
- тестові завдання з однією правильною відповіддю (формат А), в т.ч. з використанням платформи електронного навчання <https://e-learn.uzhnu.edu.ua>
- структуровані письмові контрольні роботи.

Змістовий модульний контроль проводиться по завершенню змістового модуля на практичному занятті за розкладом, складається студентом за умови відсутності академічної

заборгованості з дисципліни «Пропедевтика ортопедичної стоматології», включає в себе контроль теоретичних знань та практичних навичок і вмінь.

Форми модульного контролю:

- Індивідуальне усне опитування;
- Письмове вирішення тестових завдань;
- Письмовий теоретичний контроль;
- Вирішення ситуаційних задач

Підсумковий контроль передбачає визначення рівня сформованих теоретичних знань та практичних навичок. Проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни (окреме навчальне заняття).

Форма підсумкового контролю: диференційований залік

Диференційований залік – це форма кінцевого контролю, яка полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу навчальної дисципліни виключно на підставі результатів поточного навчання, виконання індивідуальних та контрольних заходів.

Критерії оцінювання курсової роботи (проекту) (у разі потреби)

Курсова робота не передбачена.

Критерії оцінювання модульного контролю

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Форма проведення підсумкового модульного контролю є стандартизованою і включає контроль теоретичної і практичної підготовки. Конкретні форми підсумкового модульного контролю з «Пропедевтики ортопедичної стоматології» визначаються у робочій навчальній програмі.

Підсумковий модульний контроль проводиться на останньому практичному занятті. Кожен студент отримує білет, в якому є 3 запитання. Кожне питання оцінюється від 0 до 10 балів (максимальна кількість 30 балів). Тестові завдання (10 тестових завдань по 1 балу кожне) – максимальна кількість – 10 балів або опис клінічної ситуації/аналіз рентгенограми/ситуаційна задача – 10 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
4	4	4	4	4	4	4	4		
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			
4	4	4	4	4	4	4			

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
5	5	5	5	5	5		
T7	T8	T9	T10	T11	T12		
5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Клінічні заняття	15	60	12	60
Модульна контрольна робота		40		40
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка відмінно (А) виставляється, коли здобувач освіти дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою. Рівень компетентності – високий (творчий).

Оцінка добре (В) виставляється здобувачу освіти, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою. Рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний).

Оцінка добре (С) виставляється здобувачу освіти, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності. Рівень компетентності – середній (репродуктивний).

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли здобувач освіти розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу. Рівень компетентності низький (рецептивно-продуктивний).

Оцінка задовільно (Е) виставляється, коли здобувач освіти неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється здобувачу освіти, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється здобувачу освіти, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для диференційованого заліку
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	Задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1:

«Організація роботи ортопедичного кабінету. Устаткування клініки і лабораторії. Функціональна анатомія жувального апарату. Обстеження ортопедичних пацієнтів»

Тема 1. Пропедевтика ортопедичної стоматології як предмет. Організаційні принципи роботи ортопедичного кабінету. Устаткування клініки та лабораторії. Робоче місце лікаря стоматолога-ортопеда та зубного техника, обладнання та інструментарій

Ознайомлення з основами предмету «Пропедевтика ортопедичної стоматології». Історія організації ортопедичної допомоги населенню України, наукові ортопедичні школи України. Структура відділення ортопедичної стоматології, організаційні принципи роботи ортопедичного кабінету та зуботехнічної лабораторії (інструментарій та матеріали, їх призначення). Ознайомлення з медичною документацією (облікові та звітні статистичні форми). Санітарно-гігієнічні вимоги до стоматологічного кабінету та зубопротезної лабораторії (технічні характеристики, освітлення, вентиляція). Інструктаж з техніки безпеки у клінічному та навчальному залах.

Тема 2-5. Функціональна анатомія та компоненти жувального апарату, їх характеристика (ембріональний розвиток, кісткова основа, м'язовий каркас, іннервація, кровопостачання ЩЛД, будова та особливості СНЩС)

Ембріональний розвиток зубо-щелепного апарату. Будова кісткових структур лицевого скелету. Функціональна анатомія верхньої та нижньої щелеп. Загальні риси та відмінності в розвитку і будові між верхньою та нижньою щелепами. Дрібні кістки лицевого черепа. Контрфорси верхньої щелепи. Траєкторії нижньої щелепи по Валькгофу.

М'язовий каркас зубо-щелепного апарату (класифікації). Функціональна анатомія жувальних та м'язових м'язів, місця їх прикріплення, вектор напрямку дії, основні та додаткові функції при однобічному та двобічному скороченні.

Суглобовий комплекс. Основні конструктивні елементи СНЩС. Біомеханіка рухів у вертикальній, трансверзальній та сагітальній площинах. Характеристика скронево-нижньощелепних суглобів у різних видів тварин (гризунів, хижаків, жуйних).

Кровопостачання, іннервація та лімфатичний відтік щелепно-лицевої ділянки.

Тема 6. Зуби, зубні ряди. Анатомія оклюзійної поверхні зубів

Будова зуба. Ознаки зубів (групова та щелепна приналежність, ознака кривизни кута кореня, ознака кривизни коронки та кута коронки). Зубна формула. Анатомо-топографічні особливості будови коронкової та кореневої частини різних функціональних груп зубів. Анатомія оклюзійної поверхні зубів (горбки, стилі, скати, фісури, ямки, валики).

Зубні дуги (зубна, базальна, альвеолярна). Зубні ряди. Фактори стабілізації зубних рядів.

Тема 7. Функціональна анатомія фронтальних груп зубів верхньої та нижньої щелеп

Топографо-анатомічні особливості будови центральних і латеральних різців верхньої та нижньої щелепи (мікро- та макрорельєф). Топографо-анатомічні особливості будови іклів верхньої та нижньої щелепи. Значення фронтальної групи зубів в артикуляції нижньої щелепи. Моделювання різця та ікла з пластичних матеріалів.

Тема 8. Функціональна анатомія бічних груп зубів верхньої та нижньої щелеп

Топографо-анатомічні особливості будови премоларів верхньої та нижньої щелепи. Топографо-анатомічні особливості будови молярів верхньої та нижньої щелепи. Значення дистальної групи зубів в артикуляції нижньої щелепи. Опорні та направляючі горби. Моделювання різця та ікла з пластичних матеріалів.

Тема 9. Фізіологічні та патологічні види прикусів. Їх характеристика та ознаки

Визначення поняття «прикус». Фізіологічні види прикусу (ортогнатичний, прямий, біпрогнатія, біопістогнатія та глибоке фронтальне перекриття). Класифікації, морфологічна та функціональна характеристика фізіологічних видів прикусу, внутрішньоротові та позаротові ознаки. Патологічні види прикусу (мезіальний, дистальний, перехресний, косий однобічний, відкритий, глибокий). Класифікації. Загальна морфологічна та функціональна характеристика патологічних видів прикусу та внутрішньоротові та позаротові ознаки. «Ключі оклюзії» за Енглем та по Ендрюсу.

Тема 10. Оклюзійні контакти зубних рядів. Види оклюзії, їх характеристика та ознаки

Оклюзія – визначення, види. Функціональна оклюзія як компонент жувального апарату. Центральна оклюзія (суглобові, м'язові та оклюзійні ознаки). Характеристика передньої та бокової оклюзії. Поняття «задній контактний пункт». Оклюзійна площа. Оклюзійні криві (Вілсона та Шпес).

Тема 11. Артикуляція нижньої щелепи. Фактори оклюзії. Біомеханіка рухів нижньої щелепи

Визначення поняття «Артикуляція». Фактори оклюзії. 5 Ганау. Рухи нижньої щелепи в вертикальній площині (відкривання рота). Термінальна шарнірна вісь. Термінальний шарнірний рух. Рухи нижньої щелепи в сагітальній площині (протрузія). Сагітальний суглобовий шлях та кут сагітального суглобового шляху. Сагітальний різцевий шлях та кут сагітального різцевого шляху. Рух нижньої щелепи в трансверзальній площині. Рух та кут Бенета. Готичний кут. Діаграма Posselt Оклюзійні та суглобові параметри рухів нижньої щелепи. Поняття «оклюзійний компас». Фази жувальних рухів за Гізі.

Тема 12. Апарати, які відтворюють рухи нижньої щелепи

Оклюдатори, артикулятори. Лицева дуга.

Тема 13. Послідовність обстеження ортопедичних хворих. Суб'єктивні та об'єктивні методи обстеження. Основні методи обстеження. Складові частини діагнозу

Суб'єктивна частина обстеження: паспортні дані, скарги, анамнез життя, анамнез хвороби. Об'єктивна частина обстеження: клінічні методи (огляд, зондування, перкусія,

пальпація) Попередній та остаточний діагноз. Етіологічна, анатомічна та функціональна частина діагнозу.

Тема 14. Додаткові методи обстеження

Спеціальні та лабораторні дослідження – критерії вибору. Рентгенологічні методи (прицільна рентгенографія, ортопантомографія, комп'ютерна томографія), методики визначення жувальної ефективності (статичні за Агаповим та функціональні за Рубіновим), аналіз діагностичних гіпсових моделей, одонтопародонтограма, міографія, оклюзіографія.

Тема 15. Основні класифікації в клініці ортопедичної стоматології

Класифікації дефектів зубних рядів за Бетельманом, Кеннеді, Оксманом, Шредером, Келлером. Класифікація слизових оболонок по Люнду та Супле. Поняття «жувальний тиск», «жувальне навантаження», «жувальна ефективність». Визначення втрати жувальної ефективності за Агаповим та Оксманом. Групи дефектів зубних рядів.

Змістовий модуль 2: «Клінічне матеріалознавство»

Тема 16. Відбитки. Відбиткові ложки. Відбиткові матеріали

Поняття «відбиток». Визначення. Класифікація відбитків. Вимоги до анатомічного та функціонального відбитків, критерії їх оцінки. Методики отримання відбитків. Ускладнення під час зняття відбитків. Поняття «протезного ложа» та «протезного поля». Межі протезного ложа на верхній та нижній щелепах. Відбиткові ложки (стандартні та індивідуальні) їх характеристика. Підбір відбиткових ложок. Функціональні проби Гербста. Класифікація відбиткових матеріалів.

Тема 17. Кристалізуючі та термопластичні відбиткові матеріали

Фізико-хімічні властивості, покази та протипокази до застосування, переваги та недоліки у клінічному застосуванні. Технологія застосування кристалічних та термопластичних відбиткових матеріалів. Гіпс – класифікація та класи, склад, фази кристалізації, інгібітори та каталізатори. Стадії кристалізації гіпсу. Коефіцієнт розширення гіпсу. Гіпсові моделі – їх види та призначення. Методи гіпсування моделей.

Тема 18. Альгінатні відбиткові матеріали. Методики отримання відбитків. Отримання діагностичних моделей

Фізико-хімічні властивості, покази та протипокази до застосування, переваги та недоліки у клінічному застосуванні. Замішування альгінатних мас та техніка отримання відбитків. Умови зберігання альгінатних відбитків, коефіцієнт розширення та об'ємної усадки в різних середовищах.

Тема 19. Силіконові відбиткові матеріали

Фізичні та хімічні властивості (тиксотропність), показання до використання. техніки отримання відбитків силіконовими матеріалами. Одношарові та двошарові відбитки, одномоментні та двохетапні. Отримання комбінованих моделей. Ускладнення при отриманні відбитків. Методи дезінфекції відбитків.

Тема 20. Моделювальні матеріали. Віск, класифікація, характеристика застосування в ортопедичній стоматології

Класифікація матеріалів. Склад, фізичні та хімічні властивості. Вимоги до матеріалів. Застосування в ортопедичній стоматології.

Тема 21. Пластмаси

Фізико-хімічні властивості пластмас, що використовуються в ортопедичній стоматології. Класифікації. Групи пластмас. Склад. Вимоги до пластмас. Застосування в

ортопедичній стоматології (облицювальні, базисні). Види полімеризації. Режими полімеризації. Стадії полімеризації.

Тема 22. Сплави металів, застосування в ортопедичній стоматології. Класифікація та характеристика сплавів металів. Технології литва металів

Фізичні властивості. Хімічний склад. Поняття кристалізації, рекристалізації та корозії металів. Сплави благородних та неблагородних металів, їх застосування в ортопедичній стоматології.

Технології литва металів (етапи та методи). Матеріали, які використовуються для забезпечення технічного процесу лиття.

Тема 23. Керамічні маси та їх компоненти. Класифікація. Показання до застосування

Класифікації. Фізичні властивості. Хімічний склад. Сітали. Застосування в ортопедичній стоматології

Змістовий модуль 3: «Основні технологічні процеси виготовлення конструкцій зубних протезів»

Тема 24. Вкладки, накладки, штифтові конструкції. Класифікації. Показання до застосування

Дефекти коронкової частини зуба. Класифікація дефектів коронкової частини зуба за Блеком. Індекс руйнування оклюзійної поверхні зуба за Мілікевичем (ІРОПЗ).

Показання до виготовлення вкладок. Види та конструкції вкладок (in-lay, on-lay, over-lay, pin-leu, endo-over-lay). Штифтові конструкції (куксо-кореневі вкладки, штифтові зуби, штифтові конструкції з використанням скловолоконних матеріалів).

Препарування порожнин та воскове моделювання різних видів вкладок на гіпсових моделях.

Тема 25. Штучні короноки. Класифікації. Показання до застосування

Показання до виготовлення штучних коронок. Класифікації.

Клініко-лабораторні етапи виготовлення, переваги, недоліки, покази, протипокази до пластмасових (провізорних) коронок, штампованих та литих коронок, комбінованих (коронка за Куриленко, коронка по Бородюку, коронка по Белкіну, штамповано-паяні коронки – історичні аспекти). Принципи з'єднання металу та пластмаси і металу та кераміки

Тема 26. Мостоподібні протези. Конструкції. Показання до застосування мостоподібних протезів

Часткова втрата зубів. Мостоподібні протези. Визначення та складові частини. Види опорних елементів та проміжної частини, способи їх з'єднання. Класифікації. Показання до застосування різних видів мостоподібних протезів

Тема 27. Знімні та умовно-знімні зубні протези. Конструкції. Показання до застосування різних видів знімних протезів

Часткові знімні протези. Види. Поняття про пластинчасті та бюгельні протези. Конструктивні елементи. Показання до застосування залежно від топографії дефектів зубних рядів. Система кламерів Нея. Умовно-знімне протезування при опорах на дентальні імплантати.

Повні знімні протези. Складові частини. Технологія виготовлення.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (клінічні)	лабораторні	індивідуальна а робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Змістовий модуль 1 «Організація роботи ортопедичного кабінету. Устаткування клініки і лабораторії. Функціональна анатомія жувального апарату. Обстеження ортопедичних пацієнтів»						
Тема 1. Організаційні принципи роботи ортопедичного кабінету. Устаткування клініки та лабораторії. Робоче місце лікаря стоматолога-ортопеда та зубного техника, обладнання та інструментарій	5	2	2			1
Тема 2-5. Функціональна анатомія та компоненти жувального апарату, їх характеристика (ембріональний розвиток ЩЛД, кісткова основа, м'язовий каркас, будова та особливості СНЩС, іннервація, кровопостачання ЩЛД)	13		8			5
Тема 6. Зуби, групи зубів, зубні дуги, зубні ряди. Фактори стабілізації зубних рядів	3		2			1
Тема 7. Функціонально-анатомічні особливості фронтальної групи зубів верхньої та нижньої щелеп	4		2			2
Тема 8. Функціонально-анатомічні особливості дистальної групи зубів верхньої та нижньої щелеп	4		2			2
Тема 9. Фізіологічні та патологічні види прикусів. Їх характеристика та ознаки	5		4			1
Тема 10. Види оклюзії, їх характеристика та ознаки	3		2			1
Тема 11. Біомеханіка рухів нижньої щелепи. Закони артикуляції та фактори оклюзії	5		4			1
Тема 12. Апарати, які відтворюють рухи нижньої щелепи. Оклюдатори, артикулятори. Лицева дуга	3		2			1
Тема 13. Послідовність обстеження ортопедичних хворих. Основні суб'єктивні та об'єктивні методи обстеження	5	2	2			1
Тема 14. Додаткові методи обстеження. Складові частини діагнозу	7		4			3
Тема 15. Основні класифікації, які використовуються в клінічній практиці лікаря-стоматолога-ортопеда при постановці діагнозу.	3		2			1
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	60	4	36			20
Разом за семестр	60	4	36			20
2-й семестр						
Змістовий модуль 2. «Клінічне матеріалознавство»						
Тема 16. Відбитки. Відбиткові ложки. Відбиткові	5	2	2			1

матеріали – визначення понять, класифікації.						
Тема 17. Кристалізуючі та термопластичні відбиткові матеріали: фізико-хімічні властивості, показання до застосування, переваги та недоліки у клінічному застосуванні. Гіпс – класифікація та класи, фази кристалізації, інгібітори та каталізатори реакції кристалізації. Гіпсові моделі – їх види та призначення. Методи гіпсування моделей	5	2	2			1
Тема 18. Альгінатні відбиткові матеріали. Методики отримання відбитків. Отримання гіпсових (діагностичних) моделей	3		2			1
Тема 19. Силіконові відбиткові матеріали: фізико-хімічні властивості, показання до застосування, переваги та недоліки при практичному застосуванні. Методики отримання відбитків. Отримання гіпсових (комбінованих) моделей щелеп	4		2			2
Тема 20. Моделювальні матеріали. Віск, класифікація, характеристика застосування в ортопедичній стоматології. Воскове моделювання зубів на гіпсових моделях	3		2			1
Тема 21. Пластмаси. Класифікація. Режими полімеризації пластмас	3		2			1
Тема 22. Сплави металів, застосування в ортопедичній стоматології. Класифікація та характеристика сплавів металів. Технології литва металів	6		4			2
Тема 23. Керамічні маси та їх компоненти. Класифікація. Показання до застосування	3		2			1
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	32	4	18			10
Змістовий модуль 3. «Основні технологічні процеси виготовлення конструкцій зубних протезів»						
Тема 24. Вкладки, накладки, штифтові конструкції. Класифікації. Показання до застосування	8	2	4			2
Тема 25. Штучні коронки. Класифікації. Показання до застосування	10		4			6
Тема 26. Мостоподібні протези. Конструкції. Показання до застосування мостоподібних протезів	4		2			2
Тема 27. Знімні зубні протези. Конструкції. Показання до застосування різних видів знімних протезів	6		4			2
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	28	2	14			12
Разом за семестр	60	6	32			22

6.3. Теми практичних занять

№ п/п	Тема практичних занять	Кількість годин
1.	Організаційні принципи роботи ортопедичного кабінету. Устаткування клініки та лабораторії. Робоче місце лікаря стоматолога-ортопеда та зубного техника, обладнання та інструментарій	2 години
2-5.	Функціональна анатомія та компоненти жувального апарату, їх характеристика (ембріональний розвиток жувального апарату, кісткова основа, м'язовий каркас, будова та особливості СНЩС, іннервація, кровопостачання ЩЛД)	8 годин
6.	Зуби, групи зубів, зубні дуги, зубні ряди. Фактори стабілізації зубних рядів	2 години
7.	Функціонально-анатомічні особливості фронтальної групи зубів верхньої та нижньої щелепи	2 години
8.	Функціонально-анатомічні особливості дистальної групи зубів верхньої та нижньої щелепи	2 години
9.	Фізіологічні та патологічні види прикусів. Їх характеристика та ознаки	4 години
10.	Види оклюзії, їх характеристика та ознаки	2 години
11.	Біомеханіка рухів нижньої щелепи. Закони артикуляції та фактори оклюзії	4 години
12.	Апарати, які відтворюють рухи нижньої щелепи. Оклюдатори, артикулятори. Лицева дуга	2 години
13.	Послідовність обстеження ортопедичних хворих. Основні суб'єктивні та об'єктивні методи обстеження	2 години
14.	Додаткові методи обстеження. Складові частини діагнозу	4 години
15.	Основні класифікації, які використовуються в клінічній практиці лікаря-стоматолога-ортопеда при постановці діагнозу. Дефекти зубних рядів за Бетельманом та Кенеді. Групи дефектів зубних рядів.	2 години
16.	Поняття «протезного ложа» та «протезного поля». Класифікація відбитків та відбиткових матеріалів	2 години
17.	Кристалізуючі та термопластичні відбиткові матеріали: фізико-хімічні властивості, показання до застосування, переваги та недоліки у клінічному застосуванні. Гіпс – класифікація та класи, фази кристалізації, інгібітори та каталізатори реакції кристалізації. Гіпсові моделі – їх види та призначення. Методи гіпсування моделей	2 години
18.	Альгінатні відбиткові матеріали. Методики отримання відбитків. Отримання гіпсових моделей (діагностичних)	2 години
19.	Силіконові відбиткові матеріали: фізико-хімічні властивості, показання до застосування, переваги та недоліки при практичному застосуванні. Методики отримання відбитків. Отримання гіпсових моделей щелеп (комбінованих)	2 години

20.	Моделювальні матеріали. Віск, класифікація, характеристика застосування в ортопедичній стоматології. Воскове моделювання зубів на гіпсових моделях	2 години
21.	Пластмаси. Класифікація. Режими полімеризації пластмас	2 години
22.	Сплави металів, застосування в ортопедичній стоматології. Класифікація та характеристика сплавів металів. Технології литва металів	4 години
23.	Керамічні маси та їх компоненти. Класифікація. Показання до застосування	2 години
24.	Вкладки, накладки, штифтові конструкції. Класифікації. Показання до застосування	4 години
25.	Штучні коронки. Класифікації. Показання до застосування	4 години
26.	Мостоподібні протези. Конструкції. Показання до застосування мостоподібних протезів	2 години
27.	Знімні зубні протези. Конструкції. Показання до застосування різних видів знімних протезів	4 години
Всього годин		68 годин

6.4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Ортопедична стоматологія: цілі та завдання. Структура ортопедичного відділення	2 години
2.	Обстеження пацієнтів в клініці ортопедичної стоматології. Основні та додаткові методи обстеження. Діагноз	2 години
3.	Відбитки та відбиткові маси в ортопедичній стоматології	2 години
4.	Матеріалознавство в ортопедичній стоматології	2 години
5.	Основні характеристики знімних та незнімних ортопедичних конструкцій	2 години
Разом		10

6.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історія розвитку ортопедичної стоматології. Внесок українських вчених у розвиток ортопедичної стоматології. Ужгородська школа лікарів ортопедів-стоматологів	1 година
2.	Ембріональний розвиток щелепно-лицевої ділянки	1 година
3.	Анатомічна будова верхньої та нижньої щелеп. Дрібні кістки лицевого черепа. Контрфорси верхньої щелепи. Траєкторії нижньої щелепи по Валькгофу	1 година
4.	Топографічна анатомія жувальних та м'язів, місця їх прикріплення, вектор напрямку дії, основні та додаткові функції при однобічному та двобічному скороченні	1 година
5.	Функціональна анатомія скронево-нижньощелепного суглоба,	1 година

	будова, біомеханіка рухів у вертикальній, трансверзальній та сагітальній площинах. Характеристика скронево-нижньощелепних суглобів у різних видів тварин (гризунів, хижаків, жуйних) (Зображення в альбомі)	
6.	Кровообіг, іннервація та лімфатичний відтік щелепно-лицевої ділянки (Зображення у альбомі)	1 година
7.	Будова зуба, зубні ряди, зубна формула, зубні дуги. Анатомо-топографія різних груп зубів (Зображення в альбомі)	1 година
8.	Принципи моделювання анатомічної форми фронтальної групи зубів верхньої та нижньої щелепи. Мікро- та макрорельєф	2 години
9.	Принципи моделювання анатомічної форми дистальної групи зубів верхньої та нижньої щелепи. Мікро- та макрорельєф	2 години
10.	Фізіологічні та патологічні види прикусу (зображення ключів змикання на молярах та відображення фронтального перекриття), внутрішньоротові та позаротові ознаки	1 година
11.	Біомеханіка рухів нижньої щелепи. Рухи в сагітальній, вертикальній та трансверзальній площинах (Зображення в альбомі). Схема жувальних рухів по Гізі. Діаграма Posselt	1 година
12.	Апарати, що відтворюють рухи нижньої щелепи. Лицева дуга та артикулятор – застосування при комплексному підході до ортопедичної реабілітації пацієнта	1 година
13.	Обстеження пацієнта в клініці ортопедичної стоматології	1 година
14.	Фотопротокол як діагностичний компонент в щоденній практиці лікаря-стоматолога	1 година
15.	Використання різних видів рентген діагностики виходячи з клінічної ситуації. ОПТГ та КПКТ при плануванні різноманітних стоматологічних маніпуляцій	1 година
16.	Діагностичні моделі	1 година
17.	Телерентгенографія (ТРГ) – методи розшифрування, антропометричні точки та орієнтири	1 година
18.	Аналіз естетичних параметрів обличчя та посмішки	1 година
19.	Аксіографія	1 година
20.	Електроміографія. Аналіз нейром'язового та оклюзійного статусу пацієнта при синхроміографії Teethan	1 година
21.	Діагностика оклюзійних співвідношень та реєстрація прикусу. Система цифрового аналізу оклюзії T-Scan	1 година
22.	Одонтопародонтограма та комп'ютерна діагностика стану тканин пародонта Florida Probe	1 година
23.	Відбитки (класифікація, техніки зняття відбитків)	1 година
24.	Термопластичні та кристалізуючі відбиткові матеріали	1 година
25.	Альгінатні та силіконові відбиткові матеріали	1 година
26.	Моделювальні матеріали. Воски	1 година
27.	Пластмаси	1 година
28.	Сплави металів	1 година
29.	Принципи побудови литникової системи. Методики лиття. Методи компенсації усадки металу	1 година
30.	Вкладки. Сучасні матеріали, що застосовуються для виготовлення вкладок. Технологічні аспекти виготовлення. Куксо-кореневі вкладки. Штифтові конструкції з використанням скловолоконних матеріалів. Штифтові зуби за Річмондом, Ільйою-Маркосян, Логаном – історичні аспекти	1 година
31.	Клініко-лабораторні етапи виготовлення, переваги, недоліки,	1 година

	покази, протипокази до пластмасових (провізорних) коронок	
32.	Клініко-лабораторні етапи виготовлення, переваги, недоліки, покази, протипокази штампованих та литих коронок, комбінованих (коронка за Куриленко, коронка по Бородюку, коронка по Белкіну, штамповано-паяні коронки – історичні аспекти). Принципи з'єднання металу та пластмаси і металу та кераміки	1 година
33.	Клініко-лабораторні етапи виготовлення керамічних реставрацій	2 години
34.	Вініри (композит, кераміка, рефрактор)	1 година
35.	Особливості препарування під різні види ортопедичних конструкцій.	1 година
36.	Використання цифрових технологій в ортопедичній стоматології	2 години
37.	Протезування з опорою на дентальні імплантати	2 години
Всього годин		42 годин

6.6. Теми лабораторних та семінарських занять - не передбачені навчальним планом

6.7. Індивідуальні завдання (у разі потреби)

Орієнтовний перелік теоретичних питань, які підлягають перевірці при складанні підсумкового модульного контролю

Модуль 1. Пропедевтика ортопедичної стоматології

Змістовий модуль 1. Організація роботи ортопедичного кабінету. Устаткування клініки і лабораторії. Функціональна анатомія жувального апарату. Обстеження ортопедичних пацієнтів

1. Ортопедична стоматологія - визначення, мета, задачі. Вчені, які внесли вклад у розвиток вітчизняної ортопедичної стоматології.
2. Організація роботи ортопедичного відділення. Устаткування й інструментарій робочих місць лікаря стоматолога-ортопеда та зубного техника. Асептика й антисептика.
3. Анатомічна будова верхньої та нижньої щелепи. Спільні риси та відмінності у їх розвитку і будові.
4. Анатомічна будова й функція скронево-нижньощелепного суглобу, з'єднання нижньої щелепи з основою черепа.
5. Жувальні м'язи. Їх будова, функція, місця прикріплення та вектор напрямку дії.
6. Компоненти жувального апарату. М'язево-нервовий та суглобовий комплекс, функціональна оклюзія. Їх характеристика та взаємодія.
7. Зуби, зубні ряди. Анатомо-топографічні особливості будови коронкової та кореневої частини різних функціональних груп зубів.
8. Фактори, що забезпечують цілісність та стійкість зубних рядів. Зубна, базальна й альвеолярні дуги. Оклюзійна площина. Трансверзальні й сагітальні оклюзійні криві.
9. Функціональна анатомія оклюзійної поверхні фронтальних груп зубів, їх значення в артикуляції нижньої щелепи.
10. Функціональна анатомія оклюзійної поверхні бічних груп зубів, їх значення в артикуляції нижньої щелепи. Опорні та направляючі горби.
11. Фізіологічні види прикусів та їх ознаки. Характеристика ортогнатичного прикусу.

12. Патологічні види прикусів. Характеристика та ознаки.
13. Оклюзія зубних рядів. Визначення. Види оклюзії. Контакти зубних рядів в передній та бокових оклюзіях. Ознаки центральної оклюзії.
14. Артикуляція нижньої щелепи. Рухи нижньої щелепи в вертикальній, сагітальній та трансверзальній площинах. Фактори оклюзії. Фази жувальних рухів за Гізі.
15. Послідовність обстеження пацієнтів в клініці ортопедичної стоматології. Суб'єктивне та об'єктивне обстеження.
16. Клінічні та додаткові методи обстеження пацієнта в клініці ортопедичної стоматології
17. Попередній та остаточний діагнози, їх складові частини. Історія хвороби та правила її ведення.

Змістовий модуль 2. Клінічне матеріалознавство

1. Види відбиткових ложок, їх характеристика. Вибір відбиткової ложки в залежності від виду протезування.
2. Відбитки. Визначення й класифікації. Вимоги та межі анатомічних відбитків. Методика отримання. Характеристика понять «протезне ложе» й «протезне поле».
3. Класифікації відбиткових матеріалів, що застосовуються в ортопедичній стоматології. Вимоги до відбиткових матеріалів. Показання до застосування.
4. Термопластичні й кристалізуючі відбиткові матеріали. Представники. Фізико-хімічні властивості. Етапи отримання відбитків термопластичними матеріалами.
5. Показання до застосування альгінатних мас. Представники. Показання до застосування. Методики отримання альгінатних відбитків. Тіксотропність. Умови зберігання альгінатних відбитків в різних середовищах.
6. Силіконові відбиткові матеріали. Класифікації. Представники. Фізико-хімічні властивості. Показання до застосування.
7. Техніки отримання відбитків силіконовими матеріалами. Одношарові та двошарові відбитки.
8. Поліефірні відбиткові матеріали. Представники. Фізико-хімічні властивості. Гідрофобність й гідрофільність. Показання до застосування.
9. Можливі ускладнення при отриманні відбитків і їх попередження. Методи дезінфекції відбитків.
10. Гіпс: склад, формула. Класифікації. Застосування в клініці ортопедичної стоматології та зуботехнічній лабораторії.
11. Фізико-хімічні властивості гіпсу. Стадії кристалізації. Каталізатори та інгібітори реакції кристалізації. Коефіцієнти розширення.
12. Види гіпсових моделей. Технології виготовлення гіпсових моделей щелеп. Методи гіпсовки моделей в оклюдатор.
13. Моделювальні матеріали. Класифікація. Використання в клініці ортопедичної стоматології та зуботехнічній лабораторії.
14. Воски, їх класифікація. Представники. Використання в клініці ортопедичної стоматології та зуботехнічній лабораторії.
15. Пластмаси. Види. Склад. Використання в клініці ортопедичної стоматології та зуботехнічній лабораторії.
16. Сплави металів, їх використання в ортопедичній стоматології.
17. Технології литва металів.
18. Керамічні маси. Хімічний склад, фізичні властивості. Застосування в ортопедичній стоматології.

Змістовий модуль 3. Технологічні процеси виготовлення зубних протезів

1. Класифікації дефектів коронкової частини зуба за Блеком. Індекс руйнування оклюзійної поверхні зуба за Мілікевичем (ІРОПЗ). Класифікація дефектів зубних рядів за Бетельманом та Кеннеді.

2. Вкладки. Конструкції. Класифікації. Показання до застосування. Матеріали, що використовуються для виготовлення вкладок.
3. Види й конструкції вкладок типу in-lay, on-lay й over-lay. Їх модифікації. Показання до застосування. Матеріали, що використовуються для їх виготовлення.
4. Штифтові зуби. Конструкції штифтових зубів. Показання до їх виготовлення. Штифтовий зуб за Річмондом.
5. Суцільнолита металева штифтова куксова вкладка. Штифтові конструкції типу pin-lay, endo-over-lay. Показання до застосування. Матеріали, що використовуються для їх виготовлення.
6. Штучні коронки. Види. Класифікації. Показання до їх застосування.
7. Тимчасові та постійні штучні коронки. Матеріали, що використовуються для виготовлення штучних коронок. Вимоги.
8. Технологія виготовлення штампованої повної металевої коронки.
9. Клініка часткової втрати зубів. Види дефектів зубних рядів, класифікації.
10. Мостоподібні протези. Визначення й складові частини. Види. Показання до застосування.
11. Види опорних елементів і проміжної частини мостоподібних протезів, способи їх з'єднання. Матеріали, що використовуються для їх виготовлення.
12. Технологія виготовлення штамповано-паяного мостоподібного протезу. Вимоги до мостоподібних протезів.
13. Класифікація груп дефектів зубних рядів за Бетельманом. Фіксація центрального співвідношення щелеп.
14. Часткові знімні протези. Види. Конструктивні елементи.
15. Показання до застосування часткових знімних протезів залежно від топографії дефектів зубних рядів.
16. Пластинчасті та бюгельні часткові знімні протези. Конструктивні елементи. Перерозподіл жувального навантаження.
17. Повна вторинна адентія. Класифікація беззубих щелеп по Шредеру, Келлеру.
18. Повні знімні протези. Конструктивні елементи. Матеріали, що використовуються для їх виготовлення.

Орієнтовний перелік практичних навичок, які підлягають перевірці при складанні підсумкового модульного контролю

1. Вміти трактувати функціональну анатомію жувального апарату, його компонентів та їх взаємодію.
2. Вміти змодельовати коронкову частину зуба фронтальної групи на гіпсовій моделі (різців та ікол верхньої та нижньої щелеп).
3. Вміти змодельовати коронкову частину зуба бічної групи на гіпсовій моделі (премолярів і молярів верхньої та нижньої щелеп).
4. Вміти визначати топографічну приналежність зубів.
5. Вміти визначати види фізіологічних та патологічних прикусів на гіпсових моделях.
6. Вміти визначати послідовність обстеження ортопедичних пацієнтів.
7. Вміти сформулювати послідовність заповнення історії хвороби ортопедичного пацієнта.
8. Вміти формулювати основні складові частини діагнозу.
9. Вміти встановити анатомічну частину діагнозу ортопедичному пацієнту згідно з класифікаціями дефектів зубних рядів за Бетельманом та Кеннеді.
10. Вміти розрахувати втрату жувальної ефективності за Агаповим.
11. Вміти класифікувати дефекти коронкової частини зубів за Блекум та визначати індекс руйнування оклюзійної поверхні зуба за Мілікевичем (ІРОПЗ).
12. Вміти підібрати відбиткову ложку на верхню та нижню щелепу.
13. Вміти отримати повний анатомічний відбиток з гіпсової моделі різними відбитковими матеріалами.

14. Вміти оцінити отриманий відбиток відповідно до вимог.
15. Володіти технікою виготовлення гіпсових моделей верхньої та нижньої щелеп та оформлення їх цоколя.
16. Вміти загіпсувати моделі в оклюдатор в положенні центральної оклюзії.
17. Вміти визначати показання до виготовлення знімних та незнімних конструкцій зубних протезів залежно від топографії дефектів зубних рядів.
18. Вміти трактувати основні технологічні етапи виготовлення знімних та незнімних конструкцій зубних протезів.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА *(у разі потреби)*

Технічні засоби:

- запитання, тести та ситуаційні задачі різних рівнів складності;
- професійні алгоритми;
таблиці, слайди;
- навчальні альбоми, посібники, методичні рекомендації;
- орієнтовні карти для самостійної роботи з літературою;
- рекомендована література

Обладнання: симуляційні фантоми, моделі, портативні стоматологічні мікромотори, бори, відбиткові ложки, різні типи відбиткових матеріалів, гіпс, супергіпс, шпатель, гумові чашки, вібростолік, тример, моделювальний віск, термошпатель, гладилки.

Програмне забезпечення: Платформа e-learn, Microsoft word, Power Point, ClinicCards, програми електронної комунікації Zoom, Google Meet.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Пропедевтика ортопедичної стоматології: підручник [Король Д.М., Король М.Д., Нідзельський М.Я. всього 13 авторів] за заг. ред. Короля Д.М. – Вінниця: Нова книга, 2019. – 328 с.
2. Костенко С. Б. Learning guide з пропедевтики ортопедичної стоматології «Функціональна анатомія та компоненти жувального апарату». Частина I: навч. посіб. для студентів 2-го курсу / Костенко Є.Я., Костенко С.Б., Стецик М.О., Гончарук-Хомин М.Ю., Пирчак І.Д – Ужгород: Видавництво «ФОП Сабов А.М.», 2020. – 72 с.
3. Костенко С.Б. Learning guide з пропедевтики ортопедичної стоматології «Основи функціональної оклюзії. Біомеханіка та закони артикуляції». Частина II: навчальний посібник для студентів / Костенко Є.Я., Костенко С.Б., Стецик М.О., Гончарук-Хомин М.Ю., Пензелик І.В., Пирчак І.Д. – Ужгород: Видавництво «ФОП Сабов А.М.», 2020. – 148 с.
4. Костенко С. Б. Матеріалознавство та стоматологічне обладнання, 2-е видання: навч.-метод. посіб. / Костенко С.Б., Гасюк П.А., Форос А.І., Кенюк А.Т., Пензелик І.В – Ужгород: ПП «АУТОДОР-ШАРК», 2019. – 144 с.
5. Костенко С. Б. Моделювання анатомічної форми зубів / П.С. Фліс, Т.М. Банних, А.М. Бібік, Костенко С.Б. – Київ: ВСВ «Медицина», 2019. – 352 с. + 20 с. кольор. вкл.
6. Костенко Є.Я. StudBook з ортопедичної стоматології / Є.Я. Костенко, П.А. Гасюк, С.О. Росоловська, В.Р. Мачоган, А.Б. Воробець, В.Б. // підручник – ФОП Паляниця В.А. – Тернопіль. – 2018. – 372 с.: Іл.

Допоміжна література

1. Костенко С. Б. Learning guide з пропедевтики ортопедичної стоматології «Функціональна анатомія та компоненти жувального апарату». Частина І: навчальний посібник для викладачів / Костенко Є.Я., Костенко С.Б., Стецик М.О., Гончарук-Хомин М.Ю., Пирчак І.Д – Ужгород: Видавництво «ФОП Сабов А.М.», 2020. – 90 с.
2. Пропедевтика ортопедичної стоматології: підручник /П.С. Фліс, Г.П. Леоненко, І.А. Шинчуковський // за ред.: д.мед.н., професора Фліса П.С., К.: ВСВ «Медицина», 2010. – 328 с.
3. Матеріалознавство в стоматології: навчальний посібник [Король Д.М., Король М.Д., Оджубейська О.Д. та ін.]; за заг. ред. Короля Д.М. – Вінниця: Нова книга, 2019. – 400 с.
4. Костенко С. Б. Матеріалознавство та стоматологічне обладнання: навч.-метод. посіб./ Костенко С.Б., Форос А.І., Кенюк А.Т. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. – 132 с.
5. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. та ін. Ортопедична стоматологія : підручник. – К.: ВСВ «Медицина», 2020. – 720 с.
6. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. та ін. Зубопротезна техніка : підручник – К.: «Книга плюс», 2016. – 604 с.
7. Технологічні аспекти виготовлення ортопедичних конструкцій [Гасюк П.А., Король Д.М., Росоловська С.О. та ін.]. – Тернопіль: ФОП Пархін Р.А., 2016. – 140 с.
8. Король Д., Кіндій Д., Рамусь М., Зубченко С., Калашніков Д., Тончева К. Технологія виготовлення незнімних зубних протезів. – Полтава: ПП Астрєя, 2021. – 142 с.
9. Король Д.М. Основи бюгельного протезування / Д.М. Король, Д.Д. Кіндій, Л.С. Коробейніков, О.Д. Оджубейська, Р.В. Козак, Т.П. Малюченко // Полтава. – 2016. – 139 с.
10. Гасюк П.А. Альбом з пропедевтики ортопедичної стоматології /П.А. Гасюк, Н.О. Гевкалюк, В.В. Щерба// навчальний посібник – Тернопіль ТДМУ «Укрмедкнига», 2012. – 212 с.
11. Атлас одонтогліфіки людини / Гасюк А.П., Скрипніков П.М. – Полтава, 2001. – 88с.
12. Атлас анатомії з біомеханікою жувального апарату /Король М.Д., Коробейніков Л.С., Кіндій Д.Д., Ярковий В.В., Скрипніков П.М., за заг. ред. Короля Д.М. – Полтава, 2002. – 224с.
13. Рожко М.М., Попович З.Б., Курєдова В.Д. та ін. Стоматологія: підручник у 2х книгах; за ред. проф. Рожка М.М., Київ: ВСВ «Медицина», 2016, 872 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Сайт <http://pidruchniki.com>
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича www.library.univ.kiev.ua
3. Національна бібліотека України <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua>
5. Офіційний сайт ДВНЗ «Ужгородський національний університет», платформа електронного навчання <https://e-learn.uzhnu.edu.ua>
6. Електронний репозитарій ДВНЗ «Ужгородський національний університет» <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui>
7. Національна наукова медична бібліотека України; <http://www.library.gov.ua/metodychnyi-tsentr>
8. World Health Organization - <https://www.who.int>
9. Директорія книжок відкритого доступу надає доступ до метаданих та повних текстів книжок академічних видавництв у відкритому доступі в мережі Інтернет www.doabooks.org.
10. База містить бл. 550 повнотекстових наукових журналів з різних медичних дисциплін. Health Source: Nursing/Academic Edition також представляє Lexi-PAL Drug Guide search.ebscohost.com

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)